

משה חיים פלח

בענין אחות פקועתו

לקמן (ע ה) א"ל לוי לרבי מאי איריא דתני ע"ו
 ליתני ע"ז א"ל כמדומה לי שאין לו מוח
 בקדקדו מאי דעתך אמו אנוסת אביו אמו אנוסת
 אביו פלוגתא דרבי יהודה ורבנן היא וצפלוגתא
 לא קא מיירי ולא וברי איסור מלוה ואיסור
 קדושה דפליגי רבי עקיבא ורבנן וקתני בפרקין
 קא אמרינן, והקשו תוס' וז"ל בכל דוכתי פשיטא
 ליה לתלמודא דחייבי לאוין לר"ע דאמר אין
 קידושין תופסין בחייבי לאוין לאו בני חליצה
 וייבום נינהו כמו חייבי כריתות הכא ובהערל
 (עט ג) גבי פלוט דכא וכרות שפכה וצפרק ד'
 מיתות (סנהדרין נג ז) ותימה לר"י דאמאי לא
 אמרינן נמי לר"ע דליתיה עשה ולידחי לא תעשה,
 ויעוין בראשונים שם מש"כ צוה.

והאבני מילואים (סי' יח סק"א) כתב ליישב קושית
 תוס' בצופן מחודש, דהנה לקמן (מע ה)
 אמר אביו הכל מודים בצא על הנדה ועל הסוטה
 שאין הולד ממזר נדה דהא תפסי זה קידושין
 שנאמר ותהי נדה עליו אפי' צעעת נדה תפסי
 זה קידושין סוטה נמי דהא תפסי זה קידושין,
 ופירש רש"י שם וז"ל דהא תפסי זה קידושין
 לאישה דאף לאחר שזינתה לא פקעו מינה
 קידושיה הראשונים עכ"ל, ונקטו התוס' (שם)
 והראשונים ככוונתו דמהא דלא פקעי קידושיה
 שמעינן נמי דתפסי זה קידושין וכן מבואר

דצרי הרמז"ן והרש"ז"א צסוגיא דלרת סוטה
 (יא ה).

ונקט האבני מילואים דה"ה בחי"ל לרבי עקיבא
 דלא תפסי זהו קידושין איכא דינא דפקעי
 קידושין, ועפ"ז כתב ליישב קושית תוס', דאף אי
 נימא דאתי עשה ודחי לא תעשה מ"מ מיד אחר
 ביאה ראשונה הדרה לאיסורה ופקעי קידושיה,
 וממילא הוי כקנין לזמן ול"ש קידושין לזמן
 כמבואר בר"ן צנדרים (כט ה) [וכבר עמדו
 האחרו' דכיון דהכא הוי הפקעה מחודשת ל"ה
 קידושין לזמן].

וכבר תמכו האחרו', דהרי צסוגיין (ג ז) איתא
 להדיא דאי לאו עליה ואי עשה דוחה לא
 תעשה שיש צו כרת היתה אחות אשה מתייצמת
 [וצלמת הראשונים הוסיפו בקושייתם דהכי
 מבואר צסוגיין] ולדברי האבני"מ ה"נ נימא דאחר
 ביאה ראשונה הדרה לאיסורה ופקעי קידושיה
 וממילא לא חיילי מעיקרא.

וידוע תירוצ' הג"ר זלמן סנדר שפירא (יעוין צחי'
 הגרז"ס ע א, ויער"ע שם קיג א, גיעין עג ז, וכן
 הוצא צסה"ז אבן ליון עמ' תעז ועמ' תקמא) דהכא ע"י
 היבום הרי נעשית אשתו הראשונה אחות אשה,
 וא"כ פקעו קידושין דידה וממילא היצמה
 מותרת^ב, אך הגר"ח (ה' צאבן ליון שם עמ' תעז)

* **והנה** צסם הגרז"ס הוצא ד"מי יומר דיפקעו קידושי יצמתו דילמא יפקעו קידושי אשתו, ומבואר דנקט דודאי לא יפקעו
 קידושי תרוויכו אלף דיל"ד אי יפקעו קידושי יצמתו או קידושי אשתו, והגר"ר שם הביא דהג"ר משה פינקל אמר
 דודאי קידושי אשתו הם דיפקעו, צעעת ביאה יצמתו דאית זה מלית יבום מותרת ואשתו דלית זה מלוה אסורה יעו"ש.

דחאו דאף אי פקעו קידושי אשתו מ"מ אכתי אסורה אף אחר גירושין, אך הפקעה שאני וצוה יצמתו אסורה ללא גרע מגרושתו.¹

והג"ר ראוּן גרוּזבסקי (באָן ליון ש"ס) הביא דשמע מהגר"ד דאף דאחות אשתו ו**עיקר** היסוד מצוּרר גם בדברי הגר"ש (סי עו וסי יט) ובקוּצן הערות (סי יז סק"א) וכן הוכיחו (יעוין צד' הגר"ש ש"ס) מדברי האבני מילואים גופיה (סי מד סק"ד) ששיטת התוס',

והנה מסביר כי גרעה לכאורה דתרוויכו ופקעו, דלכאורה הקנין אינו חל אחר ההערה, וצווחה עשה הא כבר נגמר מעשה המלוה ולכאורה פקע היתרה, ונמצא דמעשה שחל הקנין ואילך תרוויכו הו ערוה דאחות אשה, וצדן הוא דיפקעו תרוויכו [דכיון השתא תרוויכו הו ערוה ובתרוויכו לא שייכי מלות קידושין, ממילא פקעי תרוויכו] ואין להקשות דאימתי פקעי, דאי קודם דחל קנין יצמתו הא אכתי לאו ערוה היא, ואי אחר דחל קנין יצמתו הא אי אפשר כלל דיבוי צ' אחיות קטיות כאחד, דבציור פשוט דהקידושין פקעי אחר מלות הקנין, ומ"מ לא היה משך זמן דבוי צ' האחיות קטיות, דמיד אחר מלות הקידושין יצמתו, דנעשית אשתו ערוה דלא חזיא לחלות קידושין, פקעי הקידושין [וכמפורסם ויולאה (פרכין כע צ) וחלין ובעלין (גדריס עב א) דלכאורה ליכא משך שבות זמן דהיתה השדה צבעולת הקונה והיה זמן האסור צפועל, אלא הפקעת היבול חלה מיד אחר הקנין וכן צ"ד כיו"ב].

אלא דיש לקיים עיקר התי' צרווחא לשיטת רוב הראשונים, דהנה לקמן (כ ז) אמרי' דחייבי לאוין אסירי ליבוס מדרבנן ולא אמרינן עשה דוחה לא תעשה משום גזירה ציאה ראשונה אטו ציאה שניה, והתוס' שם כתבו דציאה שניה לאו דוקא דלא שרי חלל ההערה ואף גמר ציאה אסירא, אך הרמב"ם והרשב"א והריעב"א שם פליגי וכתבו דאף דיבמה נקית צבערה מ"מ איכא מלוה אף בגמר ציאה ויעוין עוד צראשונים (קידושין י א וצריעב"א לק' סא א) וא"כ ניחא צפשיטות, דמעשה הערה קנאה ונעשית אשתו ערוה דאחות אשה, ואילו יצמתו מותרת עד לאחר גמר ציאה.

אולם לשיטת תוס' דליכא מלוה חלל צבערה יש לדון כג"ל קידושי מי ופקעו, ונראה דהוא תלוי צמה דיש לדון אימתי חל הקנין, האם אמר ההערה או עם ההערה [ואין צוה חילוק צזמן, אלא הנידון אי חשיבי צוה אחר זה או צצת אחת] וצפשיטו היה נראה דקנין היבמה הו אחר ההערה, וא"כ מסתברא דיפקעו קידושי שניהם, דהרי היתר אינו חלל צשעת ההערה עלמה, ואחר ההערה דחילל הקנין דהרה יצמתו לאסורה [דהרי השתא חלינן כהאבני מילואים דליכא היתר דעדל"ת חלל למעשה המלוה ולא כלל הנלך למלוה] חולם נראה דהגר"מ פינקל נקע דקנין היבמה הו עם ההערה ולא אחר ההערה, וא"כ ניחא דצשעת ההערה עלמה כשחילל הקנין אכתי יצמתו מותרת, וכיון דכבר קנאה עם ההערה ונעשית אשתו ערוה דאחות אשה פקעי קידושיה.

ויחכן לדון דהאי מילתא מתלח תליא צגדר קנין היבוס, דכבר האריכו האחר' לדון אי מעשה יבוס הו מעשה קנין דומיא דמעשה קידושין [כדמשמע צפשיטא צריש קידושין (ד ג, ה ז) ובכ"ד] או דקנין היבמה הו ממילא מכה המלוה, צצמקום מלות יבוס אשה הקנו לו מן השמים (לע א) והנה אי נימא דהו מעשה קנין מסתברא דהקנין אינו חלל אחר ההערה כיון דהו תולאה ממעשה היבוס, אך אי נימא דצמקום מלות יבוס אשה הקנו לו מן השמים, יש לומר דקונה את היבמה עם ההערה ולא אחר ההערה [ונתצבר צצמקו"א דיתכן דתרי דיני איכא צוה, ומלצד מה דיבוס הו מעשה קנין דומיא דקידושין איכא נמי דינא דקונה מכה המלוה].

ויעוין עוד צאמרי משה (סי ה' סק"א) ככתב וז"ל ושמעתי צשם אחד מחכמי זמנינו צישוב הא"מ הנ"ל דצאחות אשה כיון דע"י היבוס נקנית ל"י וב' האחיות נעשו עליו ערוה, אמרינן להיפך דנפקע קידושי אשתו הקודמת והיבמה נשארר קטויה לעולם, ואם כי זה עולה מחוכמת אבל לענ"ד דלא יועיל כלל גם אם נפקיע קידושי אשתו הקודמת דצכ"ז היבמה תשאר ערוה דכמו דאחות גרושתו אסורה אף שכעת אינה אשתו רק משום שהיתה אשתו פעם אחת, וגם הכא כשיופקע קידושי אשתו משום שנעשית ערוה צכ"ז הרי רק מכלן ולהצב נפקע אבל עד עכשוו היתה אשתו, ואסורה עליו אחותה היבמה ויופקע ג"כ מהיבמה הקדושת עכ"ל.

לחרן (סי' עו בג' ז' ויעו"ש סי"ג סק"ו וסע"ז סק"א))
ויעוין בקוב"ע שם דזיאר צאופן אחר'.

והאחרו' (יעוין צחי' הגרש"ש סי' יע ובקוב"ע שם סק"ג
ובדברי הגר"ר שם) לנו להוכיח עוד עיקר
היסוד דהיכא דפקעי קידושין ליכא איסור
קרובות, דהא צגמ' (יה א) אמר' דאי פקעה זיקה
צמיחת היצמה היה מותר צאמה, וצירושלמי
(פ"ג סה"א) סבר הכי חליצה דאמת מר ר' יעקב
בר אחא צשס ר' לעזר שומרת יצם שמתה מותר
צאמה זיקה היתה לו צה כיון שמתה צעלה
זיקתה, ובתוס' (יה ג) וצראשונים מצואר דאף
היכא דפקעה זיקת היצמה ע"י דין ערוה כן
הוא, וכן מלינו דאחר יצום וחליצה דאחיו הותר
בקרובות, ואף אחר חליצה דידיה צעינן לאיסור
מחודש דקרובות חלולה וליכא איסור משום
קרובות זקוקה, מיכו צזה לידדו האחרו' דפקעה
זיקה למפרע, אך גצי מיתה וערוה מחודש יותר
לומר דפקעה זיקה למפרע [מיכו האחרו' לידדו
דאף צזה פקעה זיקה למפרע, דהזיקה מעיקרא
מיתלל תליא אי תצא לידי יצום לצסוף, מיכו
מלשון הירושלמי "זיקה היתה לו צה כיון שמתה

דלמה דנקט דאף צשפחה חרופה איכא כרת
דאשת אח, מוכרה משיעת התוס' (גיטין מג ג)
דע"י דין פקעי קידושין פקעו נמי איסורי
קרובות [אלא דצשיעת רש"י דנטה משיעת
התוס', ציאר האצני מילואים דס"ל דאף היכא
דפקעי קידושין אכתי איסור קרובות, ול"ל
דתירולו הכא (צסי"ח) קאי צשיעת התוס' התס].

ובגדר הדברים ציאר הגרש"ש (שם) והגר"ר
ראובן (שם) דגדר איסורי קרובות אחר
גירושין ומיתה אינו משום דנאסרו מעיקרא
לעולם או דאסרה תורה קרובות מי שהיתה
אשתו, אלא יסוד הדין משום דאף אחר מיתה
וגירושין אכתי נותרה מקלת אישות [ויעו"ש צחי'
הגרש"ש דאף צגע יש לומר דכן הוא, דאינו אלא
התרה אך לא פקעה האישות והיינו דלא פקעה
האישות לגמרי יעוין שם] ויעו"ש צחי' הגרש"ש
דצזיא מס' אהוון דאורייתא (סי' ה) דחקר צזה,
ועפ"ז ציאר דהיכא דפקעי קידושין פקעה
האישות לגמרי [מיכו הגרש"ש שם מיירי גצי
פקעי דחליה שפחה וחליה צת חורין, ויתכן לחלק
צין בהפקעות דהפקעת ערוה אינה מפקעת
האישות טפי מגט ואכמ"ל ויעוין צמשנת ר'

² **ז"ל** צפ"ק דקידושין (יג ג) פריך מיתה הצעל מנ"ל דמתרת ומסיק דאיתקש מיתה לגירושין, ואי לאו היקושא היתה
אסורה אף דעכשיו אין לה צעל, ול"ל העעם משום דצשעת קידושיה נאסרה לעולם וקדושת הגוף לא פקעה צכדי
כמצואר צנדריס (כע א) אלא דילפינן מקרא דמיתה הצעל היא מעשה המתרת כמו גירושין, וא"כ לריך להצין מה מועיל כך
דינא דפקעי מכאן ולהבא, מ"מ תיאסר צצציל הקידושין שבי צה קודם דהפקעה, וברי לא מלינו שום קרא למילף מיניה
היתירא דפקעי. ולריך לחלק, דדוקא היכא שבהאשה היא ראויה לקידושין גם עכשיו, אלא שמת צעלה, צזה שייך לומר אף
שעכשיו אין צה סיבת האיסור, מ"מ אסורה מפני הסיבה הקודמת, אצל צגוונא שבהאשה צעלמה אינה צת קידושין עכשיו,
כגון שהיא ערוה, או חלי אשה, אי אפשר שיהא צה איסור אשת איש, גם צצציל הסיבה הקודמת. ודוגמא לזה, צקדשים
שמתו ילאו מידי מעילה אפילו צקדוה"ג דלא פקעה צכדי, והיינו משום שהצבמה אינה ראויה עתה כו' ולפי"ז הא דהפקעה
מתרת, אינו משום דהוא דבר המתיר כמו מיתה וגירושין דהא ליכא שום קרא לזה, אלא שאין לורך כלל לדבר המתיר צכה"ג
וכמו צקדשים שמתו וכנ"ל, וא"כ אין לחלק צזה צין איסור קרובים לאיסור אשת איש צצאמת שניהן שוין דנאסרין מתחלתן
לעולם, אלא שאיסור אשת איש יש לו שני דברים המתירין מיתה הצעל וגירושין, ואיסורי קורבה אין להן דברים מתירין,
וכ"ז צמקום שריך לדבר המתיר, אצל צפקעי דאין לורך כלל לדבר המתיר דליכא חפלא דאיסורא, צזה אין עעם לחלק צין
האיסורין עכ"ל.

ללא תפסי פקעי דא"כ אמאי צעינן ילפותא דתפסי קידושין צנדה וכו' פשיטא דלא פקעי, ויעוין ברמב"ן (שם) דת"י וז"ל סוטה נמי הא תפסי צה קדושי, פירש"י ז"ל דלא פקעי קדושי קמאי, ואיכא דקשיא ליה דתפסי צה אס גרשה מנא לן, וכי תימא כיון דלא פקעי קמאי צתראי נמי תפסי צה, א"כ צנדה נמי נימא הכי אלמה צעינן צשילבי פרק האומר מנא לן ואמרינן אמר קרא תהיה צנדה אפילו צשעת גדתה תהא צה הויב, ולאו קושיא היא דשאני נדה דשנוי החוזר לצרייתו הוא ואס אתה אומר קידושין פוקעין ממנה לא הנחת צת לאצרהס אציו יושצת לפני צעלה, אצל עכשיו כיון דחייבי כריתות היא שמא לא תפסי צה קדושין שלא נמסרו לציאה עכ"ל, ולפ"ר מצואר צדצרי הרמב"ן דאיכא תרי דיני צהא דלא תפסי קידושין צעריות, חדא דל"ש כלל חלות קידושין צערוה כיון דלא חזיא לאישות, וכו' ל"ש צנדה כיון דשניו החוזר לצרייתו הוא וא"כ עלס האשה שפיר חזיא לאישות, וכו' דינא דקידושין שלא נמסרו לציאה [מיהו צפשוטו אין זה שייך לדין קידושין שאין מסורין לציאה דפרק האיש מקדש (נא א) ויעו"ש צתוס' וצרא' ויעוין ברש"א (קידושין שם) צשס תוס' ואכמ"ל] וס"ד דהך דינא מיהא נהיג צנדה צשעת גדותה ולזה צעינן קרא דתפסי קידושין צנדה אף צשעת גדותה, ומעתה ה"י י"ל צפלוט דכא, דהא דלא תפסי ציה קידושין לר"ע היינו דוקא הך דינא דקידושין שלא נמסרו לציאה, אך אידך דינא ל"ש ציה, כיון דעלס האשה חזיא לאישות?.

אולם לפ"ז עולה דצשאר ח"ל לר"ע צאמת כל היכא דלא תפסי פקעי, ומשכח"ל צכמה

צעלה זיקתה" נראה לכאורה דלא צעלה למפרע].

ויעוין צקוב"ע שס דלייד לדחות עוד הראיה, דשאני זיקה דהיא דצר המתחדש כל שעה ולהכי צזה כל דפקעה זיקה אפילו מכאן ולהצא פקעו איסורי קרובות [והיינו דנקט דהלד לדון דאף צפקעי איכא איסור קרובות היינו משום דמעיקרא חייל האיסור לעולם ולא פקע צכדי וצעי מתיר, אך היינו דוקא צאישות דחלה לעולם דצזה חייל נמי האיסור לעולם, אך צזיקה דהיא דצר המתחדש כל רגע, לא חייל איסור לעולם, אך אי נימא דגדר האיסור משום דאסרה תורה קרובות מי שהיתה אשתו, אין לחלק צזה, ויעוין צשי' ר' שמואל ז"ל (קידושין ג) [ויעוין צמשנת ר' אהרן ס"י עז].

אולם צטיקר שיטת רש"י ובראשונים דכל דנעשית ערוה אחר הקידושין פקעי קידושי עמדו האחרו' מכמה דוכתי.

בפרק הערל (עט ג) מצואר דאף דלרבי עקיבא לא תפסי קידושין דפלוט דכא, מ"מ אס נשא אשה ואח"כ נעשה פלוט דכא ומת הרי הוא מפיל את אשתו ליצום, וחזינן דלא פקעי קידושי, וקשה לכאורה לשיטת רש"י ודעמיה.

וכתבו האחרו' (יעוין צעונג יוס טוב ס"י קמז צהע"י) דיש לחלק דהתם האשה עלמה חזיא והאיש הוא דלא חזי, וצככה"ג לא אמרינן דפקעי, ומצאריס צזה (ויעוין צמילואיס לריעצ"א ס"ע סק"ג) דהנה התוס' (מעט ג) תמהו על שיטת רש"י דכל

⁷ **אלא** דלפ"ז קשיא לכאורה (וכבר עמדו צזה) היאך שמעינן דתפסי קידושין צסוטה, נבי דשמעינן דלית צה הך דינא דלא חזיא לאישות ול"ש צה חלות קידושין, אך דילמא אית צה אידך דינא דקידושין שלא נמסרו לציאה, ולכאורה ע"כ כוונת הרמב"ן דאחר דגלי קרא דתפסי קידושין צנדה שוב שמעינן דליכא תרי דיני, וא"כ דק"ל ואכמ"ל.

פקעה האישות לגמרי, משא"כ צדק מקלת
אישות דאיכא אחר גירושין ל"ה סתירה לדין
ערוה, וצכה"ג לא פקעי כללן.

ונראה לדון, דהנה האחרו' הקשו צעיקר שיעת
רש"י ודעמיה דכל היכא דנעשית ערוה
פקעי קידושין, דהא צפרק המגרש (פז ז) איתא
אשת שני מתים היכי משכחת לה כגון שצא ראוזן
וקידשה חוץ משמעון וצא שמעון וקידשה סתם
דקידושי ראוזן אהנו למיסרא אעלמא וקידושי
דשמעון אהנו למיסרא אראוזן, ולכאורה קשה
דהא מיד דקידשה שמעון נעשית ערוה דאשת
איש על ראוזן ופקעו קידושי ראוזן, וכן הקשו
בשרגא דליבני דרבי יוחנן (קידושין ס א).

ומבארים צזה, דהנה צהא דקי"ל דלמ"ד יש
זיקה קידושין לא מפקעי זיקה
והמקדש אחות יצמתו לא פקעה זיקתה האריכו
הראשונים לצאר עעמא דמילתא, ויעוין ברמז"ן
(יה ז) דכתב וז"ל מיכו י"ל דלמאן דאמר יש זיקה
מקלת קנין שיש לו צה מן התורה פוגם עליו
קדושי אחותה עכ"ל ולעיל שם דן הרמז"ן לצאר
החילוק בין קידושין דלא מפקעי זיקה לנישואין
דמפקעי זיקה וכתב ז"ל י"ל לדברי האומר יש
זיקה שתיכון כמקודשות אללו אבל נשואה אם
מפקעת זיקה דין הוא לפי שזו אשה גמורה אללו
צביתו והיאך תכנס הלזו ותוליאנה מציתו עכ"ל
והרש"א שם העתיק תי' הרמז"ן וז"ל י"ל
לדברי האומר יש זיקה הרי היא כמקודשת אללו
וכשיקדש אחותה האיך תוליא מקודשת זו
למקודשת הראשונה דמאי אולמא דצתרייתא
מקמייתא אבל נשואה שהיא כנוסה אללו אינו
צדין שתוליא המקודשת לזו מציתה אחר שנכנסה
אללו עכ"ל, ודנו דעד"ז יש לומר הכא דאין צכה
אישות השני למעצד דין ערוה להפקיע אישות

גווני, חדא צאשת כהן שזינתה דנעשית זונה [וכן
אם חזרה ונצעלה לכהן דנעשית נמי חללה] וכן
משכח"ל לכאוי צאנוסת אציו דהא ר"ע כרבי
יהודה ס"ל דאסר צאנוסת אציו (מע א) [אך יל"ד
דכה"ג אינה נאסרת כללן ולכאורה לא משמע
כ"כ דצאמת פקעי קידושין צכה"ג [ודנו עוד
להוכיח דהא חזינן דכהן משקה את אשתו
שנסתרה, והרי לצד דזינתה אינה אשתו, אך
כע"ז תמכו האחרו' צהא דיצם מגלגל על זנות
דאחיו, והא אם זינתה סועה היא ואינה אשתו
ואכמ"ל] וכן יתכן לדון למה דנקט האצני
מילואים (סי ד' סקי"ז) דצספק ממזר תפסי
קידושין כיון דאיכא דינא דממזר ודאי ולא ממזר
ספק [והוי היתר ודאין] ודנו האחרו' צגוונא
דלצסוף נצברר פסולו אי פקעי למפרע, ואי נימא
דלא פקעי למפרע, לכאורה ראווי להיות דפקעי
מיכא מכאן ולהצא לשיעת רש"י. וצפרע אי נימא
דצגוונא דפקעי קידושין ליכא איסור קרובות,
דלכאורה ודאי קשה לומר דצכהן גווני יהא מותר
צקרובותיה.

ובמקור"א נצבאר לדון דכל דברי רש"י צסועה
דעומאה כתיב צה כעריות, אך חי"ל
לר"ע דלא הוו ערוה ממש ל"ש צה דינא דפקעי
(ודלא כדברי האצני מילואים הכא) אלא רק דינא דלא
תפסי, וכדרך האחרו' גצי פלוע דכא, מיכו מלשון
רש"י (מע ז) לכאוי למ"כ.

והנה בג"ר ראוזן (צאצן יוין שם) סיים דהקשו לו
דאם איתא דאיכא דפקעי קידושי ע"י דין
ערוה ליכא איסורי קרובות, א"כ אמאי איכא
איסורי קרובות צגרושתו שנשאת לאחרי, הא
השתא נעשית ערוה דאשת איש והניח צקושיא
[ולכאורה לא מסתברא לומר, דצעוד האישות
שלימה הויא הערוה סתירה לאישות וע"ז

נראה דאינו כן, דאיסור אשה אל אחותה לא תקח אינו אלא על השניה אך הראשונה לעולם לא תאסר יעו"ש והוא כעין המצואר בדברי הרמב"ן, ולכאורה אף אחר מיתה כן הוא ועוד יתכן לדון דל"ש דיחול דין ערוה בקבר.

ובעיקר פלוגתת הגר"ח והגרז"ם אי אחות פקועתו אסירה או מותרת, נראה להוכיח בדברי הגר"ח, דהנה לקמן (כה ז) תנן שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה וצתה או אשה וצת צתה או אשה וצת צתה או חוללות ולא מתייצמות ור"ש פוער כו' תניא ר"ש פוער צשתיבן מן החלילה ומן הייזום שנאמר ואשה אל אחותה לא תקח לררר צשעה שנעשו נרות זו לזו לא יבא לך ליקוחין אפי' צלחת מהן, ויעוין צתום' בקידושין (ג ז) דנקטו דכרת דאית צבו היינו כרת דאשת את, אך יעוין צנמוק"י (כה ז, ח א מדפכה) דציאר טעמא דרצי שמעון וז"ל רצי שמעון פוער שאינם לריכות אפי' חלילה משום דסבירא ליה דמדאורייתא זיקה ככנוסה דמיה נמלא שאחות זקוקה היא כאחות אשה דכתיב ואשה אל אחותה לא תקח לא יבא לך ליקוחין אפי' צלחת מהן עכ"ל, ומצואר דנקט דהויא כאחות אשה, ויעוין עוד צמאירי שם וז"ל ר"ש פוער אף מן החלילה ומפני שהוא דורש לא תקח לררר צשעה שנעשות נרות זו לזו אף על ידי זיקה לא יבא לך ליקוחין אפילו צלחת מהן שכל אחת נעשית כאחות אשתו לגמרי מלד הזיקה עכ"ל, וז"ל רצנו אצרהס מן הבה שם ר"ש פוער אחות זקוקה מחלילה דקסצר ר"ש דאיסור זיקה דחד אחא דאורייתא הוא עכ"ל, ומצואר מדברי

דראובן דקדם לו^י [ועוין צרמב"ן (כ ז לחד שניוא)] גדר דינא דליכא זיקה צעריות היינו משום דזיקה כקידושין וכשם ללא תפסי קידושין צעריות כ"ג לא תפסה זיקה].

ומעתה יש מקום לדון דזכו נמי טעמא דגרשותו שנשאת לאחר לא פקעה הכ מקלת אישות דנשתיירה, דכיון דהך אישות קדמה, אין צנה אישות השני למעבד דין ערוה להפקיעה [ועוין צחז"ר א (ס"ה קלד ס"ק"ה לדף ע"ז א) צטעמא דיצמה שנתקדשה לשוק לא פקעה זיקתה מדין ערוה דאשת איש כדין מקדש אחות יצמתו, דהתום' (ט"ז א) ציארנו משום דיש תקנה צגירושין או מדרשא ד"לא תביא" אפילו ע"י הוייה לא תבא לזר, והחז"ר א כתב וז"ל ולולא דצריכה יש לומר דקידש יצמה שאני מקדש אחותה דציצמה היא קניינו של יצם ולא נפקע קניינו צקניינו של זה משא"כ צקידש אחותה עכ"ל ויש להאריך עוד צזה.

ויעוין צמשנת ר' אהרן (ס"ה ע"ו בג' ז') דכתב דלשיעת רש"י ודעמיה דצנעשית ערוה פקעי קידושין, ע"כ דדין פקעי לא מהני להתיר איסורי קרובות, דא"כ צקידש אחות אשתו אחר מיתת אשתו, הרי השתא נעשית אשתו ערוה עליו צקצר, וא"כ יבא מותר מעתה צקרובותיה, אלא ע"כ דלשיעת רש"י דפקעי קידושין ע"י דין ערוה, קרובות פקועתו אסירי יעו"ש, אך לכאורה להנ"ל יש לדון צזה [ועוין עוד צחי' הגרנ"פ (ג ז ס"ק מג) דצעיקר מה דנקט הגרז"ם דאי יתפסו קידושין ציצמה תאסר הראשונה

^י **ואף** דגם לשיעת הפנ"י (גיטין מג ז) ללא תפסי קידושין צאשת איש משום דלית לה ידי לקבל קידושין, מודה דתרי דיני ניכה, ומלבד זה איכא נמי טעמא דהויא ערוה ככל העריות, וכדיארנו האחר' ביישוב קושית האבני מילואים (ס"ה מד סק"ד) מסויגא דקידושין (ס"ה א) וציארנו דכמה נפק"מ איכא כגון לענין ממזרות וכל שאינו צזא"י, מ"מ יש לומר דגם לענין דין הערוה דאשת איש שייכא הכ צצבא.

הנך ראשונים גדר איסורא דלרות צזיקה לר"ש
היינו דתרוויכו בוין כחותא אשה ולאמ"ל.

ובחי' הרשצ"א (כז ז) הביא שיטת רבינו חננאל
דמשמע דלמ"ד יש זיקה איסור קרובות
זקוקתו הוי דאורייתא ותמה הרשצ"א וז"ל נראה
מדבריו דמחלוקתן של רב ור"י דהכא צ"חין זיקה
ויש זיקה שייכא, דלמ"ד יש זיקה מדאורייתא
קאמר הואיל וקאי צאפיה זיקה דאורייתא צשעת
נפילה הויא לה כאשת אח שיש לה צנים, ואינו
מחור דודאי זיקה דרצנן הויא ותדע לך שהרי
חוללת היא ואי מדאורייתא אפילו לחליצה אינה
עולה וכו' שמעון דאמר צזמן שנעשו לרות זו לזו
צזיקה לא יבא לך לקוחין צצחת מכן עכ"ל,
וצפשוטו מצואר מדברי הרשצ"א דיסוד איסורא
דלרות צזיקה היינו משום דחשיבי תרוויכו
כחותא אשה ע"י הזיקה [ויעוין עוד צצמשנ"ת
לעיל].

ולכאורה ל"צ דהא כיון דהשתא פקעה זיקה
דתרוויכו היאך הוין אחות אשה,
וצפשוטו ל"ל דהוי כחותא אשתו אחר גירושין
[ואף אי נימא דליכא משך שבות זמן דחלה זיקת
השניה צפועל, אך י"ל דסגי דנזקקה לו צנפילתה
לאסור אחותה כדין אחו"א ואף דפקעה זיקתה
מיד וכמכורה ויואלה (ערכין כט א) וכדנת' לעיל]
וחזינן דאף היכא דפקעה זיקה ע"י דין ערוה,
מ"מ אכתי איכא איסור אחות אשה דהוי צכלל
כל שצחייב (ה ז) והא דלדידן צזיקה דרצנן ליכא
איסור קרובות זקוקה אחר דפקעה זיקה ע"י
ערוה, ל"ל לכאוי כדלידדו האחרוי דזיקה דרצנן
שאני וצזה לא החמירו אחר דפקעה הזיקה.

והנה צגיעין (נג א) אמר רב חסדא חליה שפחה
וחליה צת חורין שנתקדשה לראובן

ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם
מתיצמת ללוי ואין חני קורא צב אשת שני מתים
מה נפשך אי קדושי דראובן קדושין קדושי
דשמעון לאו קדושין ואי קדושי דשמעון קדושין
קדושי דראובן לאו קדושין, ורש"י שם פי' דהספק
אי תפסי קידושין צחליה שפחה וחליה צת חורין,
אך התוס' שם הקשו דרצ חסדא גופיה פשיעא
ליה דהוו קידושין ופירשו תוס' דמספקא ליה אי
גמרי קדושי ראשון כשנשתחררה או פקעי דפליגי
צזה אמוראי התם יעו"ש.

ועמדו האחרוי לשיטת תוס' דאינו אלא משום
דפקעי קידושין [וכן משמעות המאירי
(גיעין שם)] היאך תפסי צב קידושין לאחיו והא
הויא אשת אח, והאצני מילואים (סי מד סק"ד)
כתב דמה"ט נעב רש"י מפירוש התוס', אך
צשיטת התוס' [והמאירין] מצואר לפ"ז דהיכא
דפקעי קידושין ליכא עוד איסור אשת אח, וכן
הוכיח הגרש"ש (סי יט) [והאחרוי לידדו לדון
דכשם דליכא כרת דאשת איש צחליה שפחה
וחליה צת חורין ה"נ ליכא כרת צאשת אח דידה,
ויתכן דליכא איסורי קרובות כלל צבהך אישות
ויעוין צצצני"מ שם מהפנ"י, אך האצני"מ נקט
דלאו הא צבה תליא, ואף דעלם האישות אינה
צכרת אכתי איסורי הקרובות הוו צכרת, וצחי'
הגרש"ש (שם) כתב להוכיח כן דהא לר' אושטיא
אליבא דר"ש (יה ז) דזיקה ככנוסה מצואר צגמ'
דחות זקוקתו פעורה חליה וצפשוטו אית צב
כרת, ואעפ"כ יצמה לשוק עלמה לית צב כרת
[מיהו יעוין צפסקי רי"ד (הגד' ע"ש תוס' רי"ד יה
ז) שכתב וז"ל דוקא לענין זיקת יצמין אמרינן
הכי שלא תישצב לו כאשת אחיו שלא היה צעולמו
ולא לכל מילי, שהצב על שומרת יצם אינו חייב
מיתה ולא אמרי' זיקה ככנוסה דמיה, אי נמי אם
קידש את אחותה מקודשת היא ולא אמרינן

ככנוסה דמיא ולא תפשי צב קידושין עכ"ל ומצואר דנקע דליכא כרת באחות זקוקה, ומשמע קלת דתלה ד"ז צבא דליכא מיתה ביצמה לשוק, ויעוין צתום' גורניש (יה ז) שכתז וז"ל הקשה הריצ"י כו' מה לריך לקרא דלא תהיה אשת המת החולה תיפו"ל דאסורה לשוק משום שהיא אשת איש שהרי זיקה ככנוסה, ותירץ בשניהם שלריכיס קרא דאי לאו קרא היתה יצמה לשוק צכרת או מיתה לפי שהיא א"א לפיכך איצטריך קרא לנתקו ממיתה ללאו כו' והח"ר זעליקמן תירץ דאיצטריך קרא היכא שהיו צ' יצמין צצית אחד דמודה רבי שמעון דזיקה לאו ככנוסה דמיא עכ"ל, ולכאורה משמע דלתירוץ הח"ר זעליקמן צאמת איכא כרת או מיתה ביצמה לשוק מדין זיקה ככנוסה].

אולם נראה לדון לחלק בין איסור אשת אח לאיסור אחות אשה, דהרי חזינן דאחות אשה שניא מכל העריות דמותרת לאחר מיתה, ואעפ"כ אחר גירושין אסירא, וכבר ביארו האחרו' צאורך דיסוד איסור אחות אשה ל"ה איסור קורצב אלא דאסרה תורה ליקח צ' אחיות כאחת, ולהכי אחר מיתה שריא, ומעתה יש לדון דאף אי נימא דצכל איסורי קרובות יסוד האיסור אחר גירושין ומיתה אינו אלא משום דנותרה אישות, ולהכי היכא דפקעה האישות לגמרי ליכא איסור, אך איסורא דצ' אחיות דיסודו ליקח צ' אחיות כאחת, י"ל דהך איסורא הוי "כל שבחייה" אף אי פקעה האישות לגמרי.